

polja

Ubr. Op. ~~81~~

Mrb. Op. 1997

gojko janjušević

borba za ljudsku savjest

Oдавce do te nesvjesno otkiva-
ne tišine raskinila je, usamljena
naizjed, tiskom neshvatana neka
čudnja i drukčije iznenađujuća po-
mirenost sa unaprijed određenim
neprihvatljenom. Natažila se su-
morna membrana smisla, pa je tre-
ba probati. Jer pjesma je podneblje
za jedan san. (Jer spoznaj je laž
bez koje se ne može sagledati isti-
nae. De Santis, čini mi se). Ako je
nako, kome ćemo se reći odjednom
i dokraja, danas kada neke čudne
ptice preljeću nad našom raskriže-
nom i pomalo umornom usamlje-
nošću. Nad nekim u nama umir-
vljenim morem. Čemu, onda ta
slutnja na kamenitaj i čemu ne-
dorečena bijaka? Kad je sve nekako
spokojnije, skrenulo svoj vid pre-
ma zapadu. Proleće ima drukčije
oči u predvečerje. Sutoni očekuju
da šepu rukama. Kad tražimo tu
presmu da nam kaže drukčije od
bala naše nezadovoljstvo recimo,
ili naš smiješ, usobijeseno rastignu
na masinama avakcionjice, pre-
kad izviše ogavne, da se pomir-
mo sa njom tek onako, oči u oči.
Poezija zato, kao afirmacija neč-
ijeg napora da odgonetne u sebi
igru neuravnotežene periode sklone
smicnom potlaku u daleke tišine i
nakoba sa otrovnohlodjenom tajvom
(koji je ipak neminovni), da sagle-
da do noba igru sna i sunca, nedo-
kaduju najčešće, i upokojaj neznanu
boljku ljica kad zeleno zajgra u o-
čima, ama humanu misiju među u-
porim ljudskim nastojanjima da se
do dna pronikne u nedoglednu ne-
dorečnost, sudbinski razapere izme-
du noba i zemlje, između ivice sun-
ca i zaboravljenog vida.

Pa kad se ne znamo dokraja, bar
ne uvijek, otkuda potiče to očigled-
no nepovjerenje, nedostatak nekog
otvorenijeg i jasnije prisutnog afi-
nitema za taj grč, u osnovi potpuno
neobjašnjiv, za taj rast sdo zvezdas,
nedoznan i neopipljiv, za ponorni
odlazak u tamne nevidine suoceni-
sa sobom i bolom koji nagovesti,

ponekad samo, mističnu odanost iz-
garanju nad otelotvorenjem onog
idejno neuhvatljivog svijeta kao ne-
svjesno a otvoreno kazuje svoju ap-
solutnu i ipak nepriznatu prisutnu
egzistenciju u začaranim i nimalo,
bar nama, poznatim predjelima na
očlu ili članovima, tamo još dublje
i još dalje, tamo smetu javom i
med snom:

*»Zaboravio sam jurao jednu
pesmu ja
jednu pesmu što sam je svu noć
slušao
da je čujem uzglud sam sebe
danas kušao
kao da pesma beše sreća moja
zaboracio sam jurao jednu pe-
smu ja, koje nepomisljivo i vječno nosimo*

MOJA POEZIJA

Sa velikim nepovjerenjem gledam na svoja pesnička
stvaranja. Sa velikim nepovjerenjem sa dem stvaraju.

Nisam mogao da shvatim da poezija postoji mada je
čovek ubijen. Ubijen je onaj koji je dozvao u život poeziju;
dugovorni jezik koji je trebalo da izražava neizrazivo.

Pravi motor, uzrok moga stvaranja bila je mržnja
prema poeziji. Bunio sam se zato što je preživela, što
postoji i nakon kraja svetae. Ravnodušna. Božanstvena.
Neprikosnovena u svojim zakonima, propisima, poetikama.

Podzirivo gledam na ta ostvarenja. Sastavio sam ih iz
ostatka reči koje su pretajale, iz nezanimljivih slika, iz
velikog smetlštva, iz velikog groblja.

Činilo mi se da sam prvi čovek koji je rekao: »doba-
dane, svodane, sunce izlazi«. Stvarao sam poeziju za pre-
plašene i oslepljene. Učili smo da govorimo od početka.
Oni i ja.

Samo čovek očajan ili nihilista može opisivati pomoću
biranih slika »leposu dok pred našim očima umire isana.

Samo čovek očajan i tezgigniran opisuje cveće višnje,
pun mesec, pauze u vrtu; ulazi još jednom u hladni pakao
ostetike.

Ja sam kuknuo ili čuao ne misleći o estetici.
Takav je izvor moje poezije i poetike.

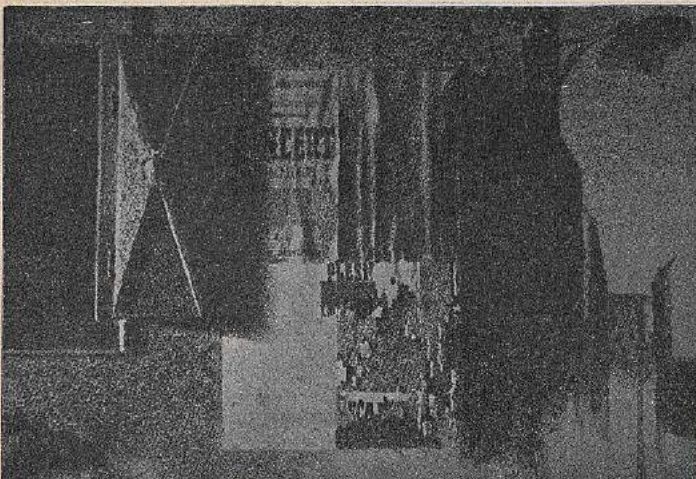
Krik se ne mora učiti. A čutanje dolazi posle krika
kao smrt posle životne jurnjave.

28-III-1958

Tadeuš RUŽEVIC

milenko stančić

stari plakati

U SREDIŠTU ŽIVOTA

*Posle kraja sveta
posle smrti
nadao se u središtu života
stvarao sam sebe
gradio sam život
ljudu životinje krajobrazu*

*ovo je što govorio sam
ovo je što
na stolu leži bleb nož
nož služi za sečenje bleba
blebom se brane ljudi*

*čoveka treba volati
ničto sam se noću i danju
šta treba volati
odgovarao sam čoveka*

*ovo je prozor govorio sam
ovo je prozor
iza prozora je vrt
u vrtu vidim jabuku
jabuka ovela
bebu opada
zameću se plodovi
dozrevaju
moj otac bere jabuku
onaj čovek što bere jabuku
to je moj otac*

*sedeo sam na kućnom pragu
ona starica što
vrtu koji na vrtu
povredila je
i »važnja
od sedam svetskih tuda
ko misli i oseća
da je ona nepotrebna
taj je ubojica*

*ovo je čovek
ovo je dvoje obo bleb*

*ljudi se brane da bi životi
ponavljao sam sebe
ljudski život je važan
ljudski život ima veliku važnost
vrednosti života
nadvirnije vrednosti svih predmeta
koje je stvorio čovek
čovek je veliko blago
ponavljao sam uporno
ovo je voda govorio sam
milovao sam rukom talase
i razgovarao s rekom
voda govorio sam
dobra voda
to sam ja*

*Čovek je govorio vodi
govorio mesecu
čovek čiji
govorio zemlji
pitama
nebu
čitalo je nebo
čitalo zemlja
ako je tvo glas
koi je plava
sa zemlje vode i neba
to je bio glas drugog čoveka*

Tadeuš RUŽEVIC

sa sobom. To je i bol i vid, i san i tama, i dan u jesen, i mrak u podne;

*»Uspavajte se gdje ste zatečeni
vi živ vi sutra ubijeni
vi plava usta u beličastoj peni
vi molovski nad prazno izvijem
vi zakrvavljani i vi zaljubljeni
ostreli*

izgovori tibo ovo ime
pa se i ti u vazdubu skamenije. /nastavak na 8 str./